

نسخه

(جلد سوم : مجالس تعزیه تفرش)

تالیف، تصحیح، گردآوری: حبیب بیاتی تفرشی

www.ketab.ir

سرشناسنامه : تفرشی بیاتی، حبیب

عنوان و نام پدیدآورنده: نسخه/تالیف، تصحیح و گردآوری حبیب بیاتی تفرشی.

مشخصات نشر : تفرش : کلمه طیه ، ۱۴۰۰

مشخصات ظاهری: ج

شابک: ۴۵۰۰۰۰ ریال ج. ۱: ۷-۳-۰۰۳-۶۵۹۰-۶۲۲-۹۷۸ ج. ۲: ۵-۰۷-۰۰۵-۶۵۹۰-۶۲۲-۹۷۸

ج. ۳: ۲-۰۸-۰۰۸-۶۵۹۰-۶۲۲-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

مندرجات: ج. ۱. آذین عرش-ج. ۲. روح الارواح-ج. ۳. مجالس تعزیه تفرش

موضوع: تعزیه نامه ها

Ta > ziyah -- Texts

رده بندی کنگره: ۴۲۱۲PIR

رده بندی دیویی: ۰۵۱۲/۲۸

شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۸۴۳۳۴

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نویسنده : حبیب بیاتی تفرشی

ناشر : انتشارات کلمه طیه

صفحه آرایی و طراحی جلد : محمودشکرایه، حسین رضایی

ویراستار: جمیلہ عتیقی

تیراژ: ۱۰۰۰

نوبت چاپ : زمستان ۱۴۰۰

آدرس : تفرش _ بلوار انقلاب ، کوچه الیاس نبی ، پلاک ۱

تلفن : ۰۸۶۳۶۲۲۷۱۱۴ - ۰۹۳۵۹۸۸۸۶۰۶

حق چاپ برای انتشارات کلمه طیه محفوظ است

فهرست

۷	مقدمه
۱۱	شهادت حضرت مسلم ابن عقیل
۶۹	طفلان حضرت مسلم
۱۱۱	مجلس شهادت حرّ ابن یزید ریاحی
۱۶۸	شهادت حضرت علی اکبر (ع)
۲۱۴	دختر مصری
۲۳۵	شهادت حضرت قاسم ابن الحسن (ع)
۲۷۱	مجلس درویش بیابانی و حضرت موسی
۲۸۱	شهادت امام حسین (ع)
۳۳۰	وداع شهربانو و غارت خیمه ها
۳۸۱	شهادت امام سجّاد (ع)
۴۱۳	شهادت امام حسن مجتبی (ع)

دروود و سالم فراوان بر حضرت ختمی مرتبت محمد مصطفی (ص) و خاندان مطهرش.

خداوند متعال را شاکرم که توفیقی دیگر عنایت فرمود که اینجانب کمترین ذره در گاه امام حسین (ع) قدمی در راستا و اعتالی هنر تعزیه و شبیه خوانی بردارم و در به ثمر رسیدن جلد دیگری از مجموعه کتاب نسخه باعنوان مجالس تعزیه تفرش اندک کوششی نمایم و امید است مقبول در گاه حضرت حق قرار بگیرد.

شبیه خوانی و تعزیه امروزه برجسته ترین و نمایان ترین شکل نمایش سنتی و مذهبی ایران است تعزیه و برگزاری مراسم شبیه خوانی نشان زنده بودن حادثه عاشورا است مردم چنان وابسته به این مراسمند که گویی خودشان سهمی در آن واقعه داشته اند. این نمایش آیینی و سنتی قویاً ایرانی است که در اصل از میراث خاص سیاسی و فرهنگی برخوردار است.

این نمایش باعث تقویت ایمان مردم از این طریق شدت و جدیت بخشیدن و وقایع مذهبی به سبکی که جوهره دلخراش مجلس استخراج و قطره قطره بر مذاق تماشاگران مشتاق چکیده می شود می گردد. از آنجایی که تعزیه خوانی در هر شهر و یاهر روستایی ممکن است به تناسب اوضاع و احوال اجتماعی آن محل ویژگیهای خاصی داشته باشد اینجانب تصمیم گرفتم تا مجالسی که در تفرش قدیم خوانده می شده جمع آوری نموده و به رشته تحریر در آورم.

تفرش از شهرستان های استان مرکزی و در جنوب غربی تهران قرار دارد. تعزیه خوانی در تفرش سابقه ای بسیار طولانی داشته و به راحتی میتوان گفت در کنار

عزاداری از سرگرمی های مردم تفرش به شمار میرود به طوریکه درین
این منطقه هر موقع صحبت از آواز و موسیقی پیش می آید ناخواسته اشعار
را میخوانند و با آن اخت گرفته و جدایی ناپذیرند. به علت همین انس و
مردم شهر با مراسم تعزیه در هر محله یک تکیه بنا شده که محل برگزاری
مراسم تعزیه می باشد و این نام تنها در مورد مکانی که در آن تعزیه می خوانند
به کار برده می شود. تکیه در تفرش هم از پدیده های دوره قاجاری و
رشد و رونق و گسترش شبیه خوانی می باشد.

از تکایای مشهور تفرش میتوان تکیه زاغرم را نام برد که طبق سنگ نوشت
که بر سردر آن نصب شده مربوط به سال ۱۲۷۴ ه ق می باشد یعنی ۱۲ سال
از احداث تکیه دولت در تهران در سال ۱۲۴۸ ه ق. به همین جهت بین
این منطقه و مراسمی که در تکیه دولت خوانده می شده قرابتی خاص و
داشته است.

از آنجایی که تفرش مهد علم و ادب بوده و بزرگان آن همواره زبانزد خاص
عام بوده اند برترین تعزیه خوان های تکیه دولت هم تفرشی بوده اند از
میرزا غلامحسین، حاج رجبعلی طر خورانی (معروف به حاجی موذن پدر مر
استاد نکبسا)، میرزا ابوالقاسم خان تعزیه خوان (پدر استاد عبدالله دوامی)، میر
ابراهیم خان هزارخانی و..

از اینرو شباهت بسیاری بین اشعار تعزیه تفرش و تکیه دولت وجود داشته
دارد و اشعاری که در تکیه دولت تهران برگزیده و خوانده می شده به تفرش
هم وارد گردیده و مرسوم گردیده است.

از شاعری که سراینده اشعار مدهبی و تعزیه بوده و اشعارشان در مراسم تعزیه استفاده می شده می توان نام برد؛

صباحی بیدگلی (۱۲۱۸ ه ق) که به تقلید از محتشم ۱۴ بند دارد
سروش معروف به شمس الشعراء ۱۲۵۸ - صاحب دیوان شمس المناقب و روضه الاسرار

قآنی (۱۲۷۰) که معروف ترین قصیده پرداز دوره قاجاریه بوده است.
یغمای جندقی (۱۲۷۶) که مشهورترین نگارنده نظم و نثر در قرن سیزدهم بوده است.

جیحون یزدی (۱۳۱۸) معروف به بلیغ المتکلمین.
صبوری کاشانی (۱۳۲۲) پدر ملک الشعراء محمد تقی خان بهار.

بیدل رودباری - محمد بن کاظم مازندرانی - میرزا تقی علی آبادی - عمان
سامانی - میرزا یحیی مدرس اصفهانی (دستگردی) - میرزا محمد تقی نوری -
میرزا طاهر اصفهانی از دیگر کسانی هستند که اشعارشان در تعزیه بسیار مورد
استفاده قرار گرفته است.

ملا حسین واعظ کاشانی اولین مقتل به نام روضه الشهداء به نام ایشان هست و
ملا حسین واعظ سبزواری هم در اشعار تعزیه نقش بسزایی داشته اند.

میرزا محمد علی خان پریشان فرزند ملا علی میرزای جمی اوایل قرن سیزدهم
هجری سراینده اشعار تعزیه در مناطق شیراز و اطراف آن بوده و میرزای
شاهرودی بنیانگذار مجالس تعزیه در منطقه خراسان خصوصاً کاشمر بوده است
از اشخاص دیگری که در حال حاضر نسخه آنها رایج و در دست اکثر تعزیه

خوان های معاصر می باشد میتوان از انجم، میر غرا، میر ماتم، مداح، رجا، شهم
و... نام برد.

در تفرش هم نسخه های تعزیه توسط باسوادان و فرهنگیان تهیه و تنظیم
گردآوری شده و دست به دست گردیده و به طور پراکنده موجود می باشد
در حال حاضر آن نسخ قدیمی متأسفانه مورد استفاده قرار نمی گیرد و خوانند
نمی شود. اینجانب با زحمت فراوان این مجالس را جمع آوری نموده و بازنویس
نموده ام.

و به این مجموعه نسخ افزودم که امید است در پیشگاه حق تعالی و درگاه
حضرت سیدالشهداء امام حسین علیه السالم مقبول افتد.

لازم به ذکر است که از زحمات بسیار ارزنده دوست و شفیق عزیزم جناب
حسین حبیبی نهایت تشکر و قدردانی را داشته باشم امام حسین علیه السلام
ایشان طول عمر عنایت فرماید و از نظریات با ارزش ایشان همیشه استفاده نمایم

التماس دعا

کاتب الحسین حبیب بیاتی تفرشی

یا علی مدد

پاییز ۱۴۰۰